

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Артем'єва О. О. канд. екон. наук, доцент, *Гордієнко Т. В.*, студентка; *Університет державної фіскальної служби України*

Однією із основних форм економічних взаємовідносин України з іноземними країнами є зовнішньоекономічна діяльність. ЗЕД відіграє головну роль у підвищенні економічного становища держави, покращення добробуту населення і зміцнення конкурентоспроможності держави та її продукту на світовому рівні. Експортні операції є значним джерелом отримання прибутку держави та підприємств.

Проблемами розвитку зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств займалися такі науковці як: О. Амоші, Ф. Бутинця, В. Бойка, П. Гайдуцького, В. Гейця, С. Дем'яненка, А. Кандиби, С. Кваші, А. Мокія, П. Саблука, М. Парсяка, С. Соколенка, А. Коверги та інших.

Метою даного дослідження є розкриття особливостей зовнішньоекономічної діяльності в сучасних економічних умовах.

Зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами, відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [1].

Необхідність товаровиробників більш прискіпливо ставитися до здійснення зовнішньоекономічної діяльності, процесу міжнародної співпраці та інтеграції викликана процесами глобалізації та диверсифікації міжнародних ринків вітчизняної продукції. Глобалізація істотно впливає на економічні, політичні та соціокультурні аспекти життєдіяльності країни. Ці наслідки особливо відчутні для України, яка цілком самостійно та цілеспрямовано рухається до євроінтеграції [2].

Так як країни, які досягли інтеграції, вирізняються більш швидкими темпами зростання економіки та рівнем життя населення, що створює передумови для захисту навколишнього середовища та покращення умов праці.

Зовнішньоекономічну діяльність підприємств ототожнюють, передусім, зі здійсненням експортних та імпорتنих торговельних операцій [3].

Таблиця 1 – Товарна структура зовнішньої торгівлі у січні-липні 2019 року

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Експорт		Імпорт	
	тис. дол. США	у % до загального обсягу	тис.дол. США	у % до загального обсягу
Усього	28748256,6	100,0	33684363,9	100,0
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	764217,1	2,7	544096,2	1,6
II. Продукти рослинного походження	6453092,1	22,4	1040094,8	3,1
10 зернові культури	5156708,2	17,9	127338,9	0,4
III. 15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	2799946,5	9,7	144554,5	0,4
IV. Готові харчові продукти	1856382,5	6,5	1336189,1	4,0
V. Мінеральні продукти	2952581,4	10,3	7341923,6	21,8
26 руди, шлак і зола	2205065,9	7,7	334455,0	1,0
27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	518878,2	1,8	6823430,7	20,3
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	1051234,0	3,7	4505916,5	13,4
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	407825,1	1,4	2036441,8	6,0
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	264494,3	0,9	589779,9	1,8
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	497842,7	1,7	1215449,2	3,6
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	6546146,8	22,8	2094822,8	6,2
72 чорні метали	5614637,4	19,5	741460,8	2,2
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	2552783,7	8,9	7000120,9	20,8
84 реактори ядерні, котли, машини	951129,5	3,3	3762018,7	11,2
85 електричні машини	1601654,2	5,6	3238102,2	9,6
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	507541,3	1,8	3452594,8	10,2

Джерело побудовано автором на основі [4]

Щодо структури експорту, то у 2019 р. збереглися тенденції минулих років щодо значної частки зернових культур (17,9%), мінеральних продуктів (10,3 %), чорних металів (19,5 %). На машини, обладнання й механізми припадає 8,9 %. Щодо імпорту ситуація дещо інакша: мінеральні продукти – 21,8 %, палива мінеральні, нафта та продукти її перегонки – 20,3 %, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 13, 4%, машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 20,8 %.

За даними таблиці 1 можна узагальнити, що в Україні незадовільна структура експорту, основою якої являється сировинні матеріали, що позиціонує нас як сировинний придаток розвинених країн (частка сировини становить не менше 50%). Із таблиці можемо побачити, що досить малу частину становлять високотехнологічні товари, машини та обладнання. Вартість природних ресурсів та робочої сили (вони є досить дешевими) для економіки України є конкурентними перевагами.

Співробітництво з ЄС є одним із основних пріоритетів зовнішньоекономічної політики України, саме тому на даний час активно здійснюються заходи, які спрямовані на поглиблення співпраці між Україною та ЄС [5].

У результаті створення зони вільної торгівлі розпочнеться процес зближення економік України та країн – членів ЄС і послідовне вибудовування правил торгівлі на основі ухвалених у ЄС процедур торгівлі та технічних регламентів [6].

На основі проведеного аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств України бачимо, що на сучасному етапі економічного і політичного розвитку процес проникнення вітчизняних підприємств на зарубіжні ринки супроводжується певними проблемами. Зовнішніми чинниками, що стримують розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств України, є політичні, фінансово-економічні, інституційні та чинники глобального середовища. Проте на формування економічної взаємодії між країнами, тобто на міжнародному рівні, впливає сукупність різних чинників: економічна криза, високий рівень конкуренції на міжнародному ринку, різні бар'єри виходу на ринки [7, с. 171].

Можна зробити висновок, що результативність зовнішньоекономічної діяльності є важливим чинником реалізації експортного потенціалу України, опанування нових світових ринків учасниками зовнішньоекономічних відносин та зростання конкурентоздатності.

Проаналізувавши діяльність національних суб'єктів господарювання, можна сказати що для поліпшення роботи економіки підприємств та підвищення ефективності здійснення ЗЕД необхідно спочатку покращити систему зовнішньоекономічної діяльності країни.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» // Електронна база «Законодавство». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
2. Артеменко Л., Гарбовська Н. Формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах євроінтеграції. Економіка та менеджмент: перспективи розвитку: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 20 листопада 2014 р.) / за заг. ред. О. Прокопенко. Суми: СумДУ, 2014. С. 11-14.
3. Талавіра Є. Сучасні тенденції регулювання ЗЕД підприємств в умовах глобалізації. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

5. Кушнір Н., Дяченко Б. Асоціація «Україна – ЄС»: потенційні вигоди та можливі ризики для економіки України. Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Економіка. 2014. Вип. 2. С. 224-228.

6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011

7. Геєць В.М. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів: [монографія]: у 2 ч. Ч. 2 / за ред. В.М. Гейця, А.А. Мазаракі: Київ. нац. торг. – екон. ун-т, 2008. 273 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Артем'єва О. О., канд.екон.наук, Кузьмич С. М., бакалавр, Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь

Протягом останніх років для України виникає все більше передумов, що обумовлюють необхідність її євроінтеграційного розвитку. Разом із цим посилюється роль і значення значення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Для здійснення ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю необхідні глибокі знання з бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних операцій. Законодавство України постійно удосконалюється до принципів і директив Європейського Союзу, а у сфері тарифно-митного законодавства – до стандартів Світової організації торгівлі, що забезпечить високий ступінь спрощення та гармонізації митних режимів, а це є однією з основних цілей європейської інтеграції.

Тому, важливо визначити актуальні питання обліку зовнішньоекономічної діяльності та зазначити сучасні пропозиції та напрямки їх вирішення.

Облік зовнішньоекономічної діяльності став об'єктом дослідження багатьох вітчизняних вчених, зокрема: Л.В. Гуцаленко, І.М. Манаєнко, І.В. Присяник, В.П. Фурса та інших. Проте, дана тема є недостатньо дослідженою, адже зміна нормативно-законодавчих актів потребує постійного вдосконалення наукових доробок.

Основним документом, що регламентує зовнішньоекономічну діяльність в Україні, є Закон України „Про зовнішньоекономічну діяльність ” від 16.04.91 р. № 959 – XII, який визначає основні терміни стосовно ЗЕД, суб'єкти, види й принципи здійснення зовнішньоекономічних операцій, розкриває цілі та методи державного регулювання ЗЕД, розглядає органи, що здійснюють державний контроль за операціями в сфері міжнародних зв'язків, та їх функції, визначає відповідальність за порушення законодавства [2].

Крім того, облік операцій у іноземній валюті регулюються відповідним стандартом бухгалтерського обліку. Для компаній, що ведуть облік за національними стандартами бухгалтерського обліку, це Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» [4] а для компаній,